

Тема. Джордж Ноел Гордон Байрон «Хотів би жити знов у горах...».
Біографічність поезії

Мета. (*формувати компетентності*): предметні (уміння визначати ідеї романтизму у творах Дж. Г. Н. Байрона; словниковий запас; розвинені зв'язне мовлення та критичне мислення; навички компаративного аналізу поетичних творів; прагнення до саморозвитку та самореалізації); ключові (уміння вчитися: активну пізнавальну діяльність; комунікативні: навички спілкування в колективі; інформаційні: вміння знаходити потрібну інформацію та подавати її; загальнокультурні: прагнення до літературної освіти, естетичний смак, толерантність, світогляд).

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. ОГОЛОШЕННЯ ТЕМИ Й МЕТИ УРОКУ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. «Він любив людство, але зневажав і ненавидів людей, серед яких почувався самотнім і кинутим»,— так сказав про Джорджа Ноела Гордона Байрона один літературний критик. Не лише в першій половині XIX ст., коли жив поет, а й пізніше досить розповсюдженим був тип молодих людей, які свідомо або несвідомо наслідували лорда Байрона чи його героїв. І Чайльд Гарольд, і Манфред, і Корсар, і ліричні герої більшості поезій Байрона уособлюють тип романтичного індивідуаліста, розчарованого у навколишньому світі, самотнього й гордого у своїй самотності. Він жадає і не може знайти в коханні щастя. Він шукає великої справи, але не може знайти нічого, що б, на його погляд, було варте зусиль. чому улюбленець долі, який любить людство, ненавидить людей та відчуває глибоку самотність? Про це поміркуємо сьогодні.

Джордж Гордон Ноел Байрон

III. РОБОТА НАД ТЕМОЮ УРОКУ

1. Міні-інсценування «монолог Байрона»

— Коли я навчався в Кембріджі, то був зовсім негарним. На зріст був 5 футів і 8 дюймів. Це був зріст людини, яка стояла в чоботях на високих підборах. Вага моя була величезною. Уявіть юнака, ненормально гладкого, із широкими плечима, кульгавого, який мав обличчя, що все запливло жиром. І хіба не дивно, що це все зрештою набридло мені самому, і я почав убивати свій апетит всілякими засобами: нічого не їв, окрім черствого хліба, займався спортом (плаванням, фехтуванням, веслуванням, боксом), приймав деякі ліки для зниження апетиту, виснажував себе ваннами для кращої роботи шкіри. Коли я у червні 1807 р. повернувся після канікул до університету, друзі не впізнали мене.

Спочатку я вдався до обмежень у режимі задля власного марносластва. Але пізніше зберігав суворий режим задля насолод духовних. Від Соутвелла до Міссолунгі моїм правилом було — стримувати плоть задля високого піднесення думки.

Примітка. Фут дорівнює 30,48 см; дюйм — 2,54 см.

Твори Дж. Г. Н. Байрона знали в Україні з ХІХ століття. Уперше ім'я видатного англійського поета стало відоме українському читачеві завдяки М. І. Костомарову, який переклав декілька творів із циклу «Єврейські мелодії» і надрукував їх в альманасі «Сніп» за 1841 р. Пізніше твори Байрона перекладали О. О. Навроцький, В. І. Старицький, В. І. Самійленко, П. А. Грабовський, Леся Українка, І. Я. Франко, П. О. Куліш, Д. Х. Паламарчук, Д. Ю. Загугл.

2. Сприйняття творів інших видів мистецтва

- Сучасники говорили про поета: «Його очі — це розкрита брама сонця, вони створені зі світла і для світла. У поета був дивовижний голос вражаючої краси, що зачаровував та вабив, як найдивовижніша музика». Яке враження справив портрет митця на вас?

3. Аналіз літературного твору (евристична бесіда)

- Виразно прочитайте вірш Байрона «Хотів би жити знов у горах...». Що спонукає ліричного героя прагнути самотності серед дикої гірської природи?
- Про що ліричний герой згадує із задоволенням?
- Чому ліричний герой, а разом з ним і поет прагне саме в гори, на берег моря чи океану?

4. Словникова робота (запис до зошитів)

Байронізм — особливий наднаціональний тип художнього світовідчуття, один з найяскравіших проявів романтизму.

5. Коментар учителя

— Байронізм був своєрідним типом митецького бунту, який закономірно виник у Європі на початку ХІХ ст. Ця течія дістала назву від прізвища англійського поета Джорджа Гордона Ноела Байрона, чия літературна і життєва позиція, провідні риси творчості увиразнювали основні ознаки байронізму, а саме: «світової скорботи», індивідуалізму, титанізму, тираноборства, волелюбності, бунтарства, демонізму, абсолютного заперечення недосконалої дійсності, пошуку яскравих, сильних особистостей в історії та літературі, захисту свободи народів і кожної особистості окремо та ін.

Байронізм був притаманний В. Гюго, А. де Вінї, А. Мальчевському, А. Міцкевичу, Ф.-Р. де Шатобріану, Дж. Леопарді, Ю. Словацький та ін. легендарні постаті української історії в байронічному дусі К. Ф. Рилєєв утілює у поемах «Богдан Хмельницький», «Сповідь Наливайка», «Гайдамак».

IV. УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО НА УРОЦІ МАТЕРІАЛУ (ЕВРИСТИЧНА БЕСІДА)

- Що нового ви дізналися про відомого англійського поета Дж. Г. Н. Байрона?
- Яке ваше враження про нього як про особистість та поета?
- Чи вразило вас що-небудь у його вчинках? Що саме?
- Як ви розумієте поняття байронічний герой?
- Із яким твором Байрона пов'язане виникнення цього поняття?

V. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

1. Заключне слово вчителя

— Байрон — національний герой Греції, з його власного прикладу в Англії розпочалося масове захоплення спортом. Кожен джентльмен, який поважав себе, досконало володів хоча б одним видом спорту. Й. В. Гете назвав Байрона генієм, і саме його смерть підштовхнула повернутися до написання «Фауста». У другій частині трагедії геній Байрона увічнений в образі сина Фауста — Евфоріона. Польський поет Ю. Словацький мав давню мрію вирушити в мандри на Схід, пройти тими стежками, якими ходив Байрон, відчувати те, що відчував він. Знаючи це, родичі та друзі дали в борг величезну суму з умовою погашення її протягом чотирьох років. Мрія здійснилася.

Саме Байронові ми завдячуємо новими жанрами в поезії: «вірш на випадок», станси, ліро-епічна поема. Найпопулярніший жанр ХІХ ст.— станси. У цьому жанрі писали Й. В. Гете, Г. Гейне, І. Я. Франко та інші. Створений ним новий герой у літературі дістав назву байронічного.

2. Інтерактивний прийом «Мікрофон»

- Прокоментуйте висловлювання відомих людей про Байрона.

■ Т. Г. Шевченко назвав Байрона поетом «великим і знаменитим».

■ Так, ця людина була видатною: вона в муках відкривала нові світи (Й. В. Гете).

■ Байрон, який у розпачі засумнівався в майбутньому, розпочав ХІХ ст. (Ю. Словацький).

- Чи існує байронізм у наш час і в якій формі? Свою відповідь обґрунтуйте.

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Уміти розповідати про Дж. Г. Н. Байрона, виразно читати й аналізувати його поезії.

Письмово: розкрити значення висловлювання письменника «Той, хто здобув щастя, має поділитися цим щастям з іншими; тоді в щастя народиться близнюк», навівши приклади з власних спостережень і літератури.